

Árpád-kori templom Soltszentimrén

LUDWIG EMIL

Az 1400 lakosú Soltszentimrét a Kiskőrös–Izsák–Solt háromszögben kell keresnünk, a Duna-völgyi-főcsatorna és a Budapest–Kelebia vasúti fővonal mentén. A település hivatalos neve 1924 óta ez, 1919. február 15-én Pusztaszentimre néven lett önálló község, addig Akasztó pusztái közé tartozott. Hatalmasat kell viszalépnünk az időben, hogy a hely régmúltjával találkozhassunk. Tass, Solt, Fajszt vidéke a IX. század vége óta a fejedelmi, később a királyi család szállásterülete, vadászó, halászó, legeltető birtoka volt. A Magyar Nemzeti Múzeumban látható csontlemezzel díszített fanyereg éppen a szentimrei határban került elő honfoglalás kori lovas sírból.

Merőben más a Duna–Tisza közének mai tájképe, mint egy évezrede volt. A kiskunsági homokhátság bukkás, szelfútta dombjaitól nyugatra, ahol ma gyér növényzetű, szikes puszták és szinte szavannaszerű sík földek terülnek el, a XVIII. századig élővizekben, időszakos tavakban, árterületekben, nedves rétegben gazdag vidék volt. A kuruc háborúk lecsendesedésével, majd

különösen a napóleoni háborúk európai gabonaéhsége láttán az új tulajdonosok erőltetett ütemben alakították át a legelőket és ligeterdőket monokultúras szántóföldekké. Nem sok idő kellett, hogy a természetes vízutánpótlásukat a lecsapolások miatt elveszített, kiszigerelt talajok kiszáradjanak, meddővé, szikessé, sívó homokpusztákká váljanak, azután jött, „válságkezelés” gyanánt Amerikából, az akácfa a futóhomok megkötésére.

A régi vízi világ emlékét Soltszentimrétől keletre a Kolon-tó, a település nyugati határában az élővízi csatornarendszer őrzi. Az Árpádok korát a Csengődi-csatorna közelében lévő dombháton az úgynevezett csonka torony, a település ősi templomának romja őrizte meg. Alaprajzát az 1961-ben elvégzett műemléki felmérés és régészeti feltárás tisztázta. Eszerint, illetve a megfigyelhető részletek alapján a keletelt tengelyű egyhajós épület hajója 12,8 méter hosszú, 6,3 méter széles, a szentély szűkülete 4,8 méter. A hajó nyugati oldalán áll a 2,6-szer 2,8 méteres oldalélű, 10,6 méter magas, valóban csonka torony, amelynek négy emeletéből csupán kettő maradt. Északon a hajó és a szentély jó két méteres magasságban, délen egy méter alatti falcsonkként látható. Téglával vegyes

régi mészkőből, úgynevezett darázkövekből épült, a téglák közt római eredetű darabok is lehetnek. A templom bejárata dél felől nyílt, a toronyba belülről, félköríves átjárón keresztül lehetett bejutni. A szentély a nyolcszög három oldalával záródik, támpillérek nélkül, elkészültét a hazai román stíluskorszak derekára tehetjük. A hagyomány szerint a közeli királyi vadaskertben – vö. Soltvadkert! – vesztette életét a trónörökös *Imre* herceg, az emlékére emelt Szent Imre-egyház ebben a formájában az 1200-as évek közepén készülhetett.

A vidék a mohácsi vészt követő török hadjáratok alatt elnéptelenedett, csak az 1700-as évek végétől települt újra. *Borovszky Samu* vármegye-monográfiájának készültkor, az 1870-es években a szóban forgó terület *Blaskovics Sándor* birtoka volt. A könyvben látható a pusztaszentimrei romtemplom rajza, a földesúr 1860-ban ásatott a helyszínen, aminek során értékes leletek kerültek napvilágra. Kétezerben a millennium tiszteletére a település rendbe hozatta a műemléket és környezetét. A lőréses torony falcsonkját lapos bádogtetővel fedték be, kis közáldozattal kaphatna helyette formásabb fedet cserépből.

